

Rapport

9 Een onderzoek naar het doorberekenen van verkoopkosten door Domeinen Roerende Zaken. Oordeel Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht gegrond. Dit oordeel geeft aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

Datum: 12 juni 2014

Rapportnummer: 2014/058

Samenvatting

De politie neemt een auto van verzoeker in beslag. De rechter spreekt de verzoeker vrij en gelast de teruggave van de auto. De auto is echter al op verzoek van het Openbaar Ministerie door Domeinen Roerende Zaken verkocht. Voor dit soort gevallen staat in de wet vermeld dat de betrokken burger recht heeft op de opbrengst van de verkoop door Domeinen of de door Domeinen getaxeerde waarde van de auto. Domeinen verstaat onder de opbrengst van de verkoop het bedrag waarvoor de auto op haar veiling wordt gegund. Dit bedrag is exclusief het bedrag aan opgeldkosten dat Domeinen in rekening brengt aan de koper, te weten 15 procent van de gunningswaarde. De opgeldkosten dekken volledig de verkoopkosten.

Verzoeker is het hier niet mee eens. Hij is van oordeel dat hij niet alleen recht heeft op de gunningswaarde maar ook op het bedrag aan opgeldkosten.

Domeinen wees het verzoek om de extra vergoeding af. Verzoeker wendde zich vervolgens tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman is van oordeel dat Domeinen in strijd met het redelijkheidsvereiste handelt door de aan de koper in rekening gebrachte opgeldkosten geen onderdeel te laten uitmaken van de uit te betalen verkoopopbrengst. De kosten worden namelijk in feite indirect doorbrekend aan de burger aangezien de ervaring leert dat bidders op veilingen van Domeinen rekening houden met het te betalen percentage aan opgeld. Verder mogen de kosten voor bewaring niet op de burger worden afgewimpeld. De Nationale ombudsman concludeerde dat in dit geval verzoeker ook recht heeft op vergoeding van het opgeld. De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk. Met instemming nam de Nationale ombudsman er kennis van dat Domeinen tijdens het onderzoek van de ombudsman alsnog had besloten in dit geval het opgeld aan verzoeker uit te keren. De Nationale ombudsman deed de aanbeveling in soortgelijke toekomstige gevallen ook het opgeld uit te betalen in het geval het bedrag van de verkoopprijs inclusief het opgeld hoger is dan de door Domeinen getaxeerde waarde.

Wat is de klacht?

Verzoeker klaagt er over dat Domeinen Roerende Zaken hem niet de (totale) opbrengst van de verkoop van zijn auto heeft aangeboden. Verzoeker is van oordeel dat naast de door Domeinen aangeboden gunningswaarde, hij ook recht heeft op vergoeding van het door Domeinen geheven bedrag aan opgeld, zijnde 15 procent van de gunningswaarde.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Werkwijze van Domeinen

Domeinen Roerende Zaken (hierna: Domeinen) biedt maandelijks onder meer auto's aan bij haar openbare veilingen. In haar algemene voorwaarden wijst Domeinen de potentiële bidders erop, dat Domeinen een percentage van 15 procent van het gunningsbedrag aan opgeld extra in rekening brengt.

Rapport van de Nationale ombudsman met nummer 2007/250

De Nationale ombudsman deed in zijn rapport met nummer 2007/250 van 6 november 2007 onder meer de aanbeveling bij vergoeding van de verkoopopbrengst door Domeinen voortaan ook het opgeld uit te laten betalen.

De staatssecretaris van Financiën liet in reactie hierop bij brief van 11 maart 2008 weten dit onderwerp nader te bestuderen. De Nationale ombudsman verzocht de minister van Financiën bij brief van 24 april 2008 hem daarover op de hoogte te houden. De Nationale ombudsman heeft daarop verder geen reactie ontvangen.

De Nationale ombudsman bleek uit contacten met Domeinen dat niet tot opvolging van de aanbeveling was overgegaan, omdat onder meer de kwaliteit van de (weergave van de) taxaties was verbeterd. De Nationale ombudsman constateerde dat ook en heeft er dan ook voor gekozen om de aanbeveling op dat moment te laten rusten.

Taxaties Domeinen

In de jaren 2013 en 2014 heeft de Nationale ombudsman een aantal klachten over de wijze van taxeren door Domeinen ontvangen. De Nationale ombudsman toetst in die gevallen de taxaties van Domeinen aan het vereiste van transparantie. Hij laat daarbij onder meer meewegen het door Domeinen opgemaakte opnameformulier, het taxatierapport en de foto's van de auto. Bij de vaststelling van de hoogte van de taxatie dient Domeinen onder meer rekening te houden met het type auto, het bouwjaar, de kilometerstand en de staat van de auto.

De auto van verzoeker

De auto van verzoeker was door de politie conservatoir in beslag genomen. De rechter sprak verzoeker vrij en besliste dat de auto aan hem mocht worden teruggegeven. Echter dat was niet meer mogelijk omdat Domeinen op grond van een machtiging van het Openbaar Ministerie tot verkoop van de auto was overgegaan. In dergelijke gevallen keert Domeinen overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van artikel 119 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 1.; zie hier ook de nader te noemen artikelen uit deze wet) de opbrengst van de verkoop uit dan wel de waarde die het voorwerp redelijkerwijze bij verkoop door Domeinen zou opbrengen. Het beleid bij Domeinen is dat het hoogste bedrag wordt uitgekeerd.

Domeinen taxeerde de auto bij ontvangst op 7 januari 2010 op een waarde van € 20.500. De auto werd in juni 2010 door Domeinen gegund voor een bedrag van € 18.250. Dit bedrag is exclusief het door de koper betaalde opgeld. Domeinen bood verzoeker volgens haar vaste beleid de hoogste waarde aan. Dat was in dit geval de waarde bij de taxatie.

Wat was de oorspronkelijke klacht?

Verzoeker klaagt er over dat Domeinen bij het vaststellen van de waarde van de opbrengst van de verkoop geen rekening houdt met het door de gegunde betaalde bedrag aan opgeld. In dat geval zou het gunningsbedrag inclusief het opgeld hoger zijn dan de waarde van de taxatie door Domeinen. Verzoeker kreeg van Domeinen een bedrag aangeboden van € 20.500 (waarde taxatie), terwijl verzoeker van mening is recht te hebben op € 20.980 (gunningswaarde en daarbij opgeteld 15 procent van de gunningswaarde aan opgeld).

Verzoeker merkte op dat in het eerste lid van artikel 11 van het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen (hierna: Biv; zie Achtergrond, onder 2.) is bepaald dat de bewaring, het onderhoud en de teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen of de opbrengst daarvan geschiedt zonder kosten voor degene bij wie het voorwerp werd inbeslaggenomen en voor degene aan wie het moet worden teruggegeven. Dit betekent volgens verzoeker dat de kosten van opslag nooit op hem mogen worden afgewenteld. Gelet op het feit dat de eigenlijke verkoop een zeer geringe inspanning vraagt (de auto wordt slechts in een internetcatalogus te koop gezet en de biedingen worden schriftelijk afgehandeld) kan het opgeld volgens verzoeker niet als een redelijke vergoeding hiervoor worden gezien. Verder is verzoeker van mening dat het opgeld bij de verkoopopbrengst dient te worden opgeteld nu dit bedrag als verkoopopbrengst in de zin van het vierde lid van artikel 116 Wetboek van Strafvordering moet worden gezien. Verzoeker stelt dat dit immers de prijs is die de koper voor de auto heeft betaald.

Welke reactie komt er op de klacht?

Domeinen wees verzoekers verzoek om vergoeding van het opgeld af.

Domeinen liet weten dat het eerste lid van artikel 15 van het Biv aangeeft dat de teruggaaf van de opbrengst van inbeslaggenomen voorwerpen geschiedt zonder kosten voor degene bij wie het voorwerp werd in beslag genomen. Dit betekent volgens Domeinen dat de zuivere verkoopopbrengst aan de beslagene dient te worden teruggegeven. In dit geval is dat gebeurd. Het door Domeinen berekende opgeld aan de koper dient ter ondervanging van de door Domeinen gemaakte kosten. Niet valt volgens Domeinen in te zien waarom

verzoeker hier aanspraak op maakt nu er geen kosten aan hem worden doorberekend.

Wat was de aanleiding voor de klacht bij de Nationale ombudsman?

Verzoeker kon zich niet verenigen met de afwijzende beslissing van Domeinen op zijn verzoek om uitbetaling van het opgeld.

Verzoeker onderbouwde zijn stelling door te verwijzen naar hetgeen hiervoor onder "Wat was de oorspronkelijke klacht?" staat vermeld en ook het volgende.

Verzoeker wees er op dat Domeinen liet weten dat het opgeld wordt gezien als een ondervanging van de door haar gemaakte kosten, en dus niet specifiek ziet op de kosten in verband met de verkoop. Het opgeld vormt daarmee een verkapte heffing voor de opslag, aldus verzoeker.

Verzoeker verwees verder naar het rapport van de Nationale ombudsman met nummer 2007/250. In dit rapport deed de Nationale ombudsman de minister van Financiën de aanbeveling het opgeld uit te keren als onderdeel van de opbrengst van de verkoop. Verzoeker wees erop dat in het rapport staat vermeld dat in de werkinstructies van Domeinen is opgenomen dat de taxateurs van Domeinen 15 procent van de handelswaarde moeten aftrekken om tot een nauwkeurig geschatte waarde van de auto te komen. Ook berichtte verzoeker dat de Nationale ombudsman in het rapport concludeerde dat kopers bij veilingen bij Domeinen rekening houden met het nog te betalen opgeld.

Wat heeft de Nationale ombudsman onderzocht?

De Nationale ombudsman heeft de afwijzende beslissing van Domeinen getoetst aan de behoorlijksheidsvereisten. In dit kader heeft de Nationale ombudsman Domeinen gevraagd op de klacht te reageren en enkele specifieke vragen gesteld.

Hoe reageerde DOMEINEN?

Domeinen concludeerde dat zij het opgeld niet hoeft uit te betalen. Zij berichtte achter de kwaliteit van haar taxaties te staan. Dat die goed is, onderstreepte Domeinen door te verwijzen naar een uitspraak van de civiele rechter op 4 juli 2007 (ECLI: NL: RBSGR:2007:BB9592).

Domeinen liet verder weten dat er bij door haar opgemaakte taxaties gebruik wordt gemaakt van het computerprogramma Autotelexpro. Hierin wordt aan de hand van het kenteken en de kilometerstand een basiswaarde door het programma vastgesteld. Later worden door een taxateur van Domeinen zowel de waardevermeerderende als de waardeverminderende aspecten opgenomen waarna er een taxatiewaarde tot stand komt. Hierbij wordt geen rekening gehouden met opgeld.

HOE REAGEERDE DOMEINEN OP HET VERSLAG VAN BEVINDINGEN?

Domeinen liet weten de klacht in heroverweging te hebben genomen. Domeinen berichtte dat zij volgens vast beleid de hoogste waarde uitkeert indien de verkoopopbrengst lager is dan de getaxeerde waarde van het voertuig. In dit geval is de getaxeerde waarde van € 20.500 uitgekeerd daar de verkoop een opbrengst van € 18.250 heeft opgebracht. Indien echter hij de verkoopopbrengst het opgeld was meegerekend zou er aan verzoeker een bedrag van € 20.980 zijn uitgekeerd.

Naar aanleiding van de vragen van de Nationale ombudsman en met name de verwijzing naar artikel 11 van het Biv is Domeinen bereid het laatstgenoemde bedrag aan verzoeker uit te keren. Verder liet Domeinen weten te onderzoeken wat de gevolgen zijn voor toekomstige soortgelijke kwesties.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Het redelijkheidsvereiste houdt in dat de overheid de verschillende belangen tegen elkaar afweegt voordat zij een beslissing neemt. De uitkomst hiervan mag niet onredelijk zijn. Dit betekent dat een overheidsinstantie bij de bepaling van de hoogte van een bedrag dat de burger bij wijze van compensatie wordt uitbetaald, nadrukkelijk kijkt naar het belang van de daardoor benadeelde burger.

De opgeldkosten – die de verkoopkosten dekken - worden in feite indirect doorberekend aan de rechthebbende op de verkoopopbrengst aangezien de ervaring leert dat bieders op veilingen van Domeinen rekening houden met het te betalen percentage aan opgeld.

Verder is het uitgangspunt dat de kosten voor het strafrechtelijk onderzoek (en proces) worden gedragen door de overheid en niet op de verdachte, de veroordeelde of een ander worden afgewenteld. Onder meer uit artikel 11 van het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen blijkt dat er uitdrukkelijk voor gekozen is dat de Staat en niet de beslagene de kosten van de bewaring draagt. Dit geldt temeer indien de verdachte is vrijgesproken en de rechter heeft bepaald dat de in beslag genomen zaak aan hem moet worden teruggegeven.

De Nationale ombudsman is derhalve van oordeel dat de aan de koper in rekening gebrachte kosten onderdeel zouden moeten uitmaken van de aan de rechthebbende uit te keren verkoopopbrengst.

In gevallen dat de verkoopopbrengst en de taxatiewaarde bekend zijn, dan keert Domeinen volgens vast beleid de hoogste waarde (inclusief wettelijke rente) uit. Gelet op het hiervoor overwogene dient hierbij uitgegaan te worden van de verkoopopbrengst inclusief 15% opgeld. Het is dan ook redelijk dat Domeinen de gunningswaarde inclusief het bedrag aan opgeld uitkeert, als deze waarde hoger is dan de taxatiewaarde. In verzoekers geval is daarvan sprake. De Nationale ombudsman nam er met instemming kennis van dat Domeinen tijdens het onderzoek van de ombudsman alsnog had besloten tot uitbetaling van het door verzoeker verzochte bedrag over te gaan. Door in eerste instantie niet de hoogste waarde uit te keren, handelde Domeinen in strijd met het redelijkheidsvereiste. De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk. Deze beslissing geeft aanleiding tot het doen van een aanbeveling in verband met de behandeling van soortgelijke toekomstige gevallen

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Domeinen Roerende Zaken te Apeldoorn is gegrond wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

Aanbeveling

Het Ministerie van Financiën wordt in overweging gegeven te bevorderen dat Domeinen bij vergoeding van de verkoopprijs in soortgelijke toekomstige gevallen als in deze zaak ook het opgeld uitbetaalt in het geval het bedrag van de verkoopprijs inclusief het opgeld hoger is dan de door Domeinen getaxeerde waarde.

de Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Onderzoek

Op 22 augustus 2013 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift ingediend door Brink Attorneys Amsterdam, met een klacht over een gedraging van Domeinen Roerende Zaken te Apeldoorn.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van het Ministerie van Financiën, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd Domeinen Roerende Zaken verzocht op de klacht te reageren en werd een aantal specifieke vragen gesteld.

Vervolgens werd een verslag van bevindingen gestuurd naar de gemachtigde van verzoeker, Domeinen Roerende Zaken en het Ministerie van Financiën. De gemachtigde reageerde niet op verslag. Domeinen reageerde mede namens het Ministerie van Financiën. Die reactie gaf aanleiding het verslag aan te vullen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn onder meer gebaseerd op de volgende informatie:

het verzoekschrift van 22 augustus 2013;

reacties van Domeinen gericht aan de Nationale ombudsman van 1 november 2013 en 26 maart 2014;

het rapport van de Nationale ombudsman met nummer 2007/250;

correspondentie tussen de staatssecretaris van Financiën en de Nationale ombudsman over het rapport met nummer 2007/250;

de telefonische reactie van 22 mei 2014 en de schriftelijke reactie van 26 mei 2014 van Domeinen op het verslag van bevindingen.

Achtergrond

Besluit inbeslaggenomen voorwerpen (Besluit van 27 december 1995, Stb. 699)

Artikel 11, eerste lid:

"De bewaring, het onderhoud en de teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen of de opbrengst daarvan geschieden zonder kosten voor degene bij wie het voorwerp werd

inbeslaggenomen en voor degene aan wie zij moeten worden teruggegeven."

Wetboek van Strafvordering

Artikel 116, vierde lid:

"Indien een verklaring als bedoeld in het tweede lid niet wordt afgelegd en het openbaar ministerie voornemens is het voorwerp terug te geven aan degene die redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt, is het bevoegd reeds aanstonds, in afwachting van de mogelijkheid tot teruggave, aan deze in bewaring te geven, indien degene bij wie het voorwerp is inbeslaggenomen, dit kennelijk door middel van een strafbaar feit aan die rechthebbende heeft onttrokken of onttrokken hield. Degene aan het voorwerp is afgegeven, is in dit geval bevoegd het voorwerp te gebruiken."

Artikel 119:

"1. Een last tot teruggave van een inbeslaggenomen voorwerp dat in bewaring is gegeven, is gericht tot de bewaarder.

2. Indien de bewaarder niet aan de last tot teruggave kan voldoen, omdat de bewaring van het voorwerp overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 117, tweede lid, (...) is beëindigd, gaat de bewaarder over tot uitbetaling van de prijs, die het voorwerp bij verkoop door hem heeft opgebracht of redelijkerwijze zou hebben opgebracht."

Doorlichtingsrapport Domeinen Roerende Zaken van 21 mei 2013 opgesteld door het Ministerie van Financiën, pag. 26 en 27:

"Bij verkoop ontvangt Domeinen een opslag van 15% van de verkoopopbrengst per item (...). De ontvangsten dekken volledig de verkoopkosten."

2013.08437